

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Εκσυγχρονισμός του πλαισίου λειτουργίας της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς - Πρόγραμμα συνεισφοράς Δημοσίου σε ευάλωτους οφειλέτες μέχρι τη μεταθίβαση της κατοικίας τους στον φορέα απόκτησης και επαναμίσθωσης του κεφαλαίου Α΄ του μέρους δευτέρου του τρίτου βιβλίου του ν. 4738/2020 - Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών (ΕΕ) 2020/1151 και (ΕΕ) 2021/1159, νέος μειωμένος Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.), επείγουσες φορολογικές και τελωνειακές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση ιδίως της ενεργειακής κρίσης και άλλες διατάξεις»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως το επεξεργάστηκε η Διαρκής Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, διαρθρώνεται σε έξι (6) Μέρη (Α΄ - ΣΤ΄) και αποτελείται από εξήντα οκτώ (68) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου για την έναρξη ισχύος του νόμου.

Το Μέρος Α΄ (άρθρα 1-12), υπό τον τίτλο «Εκσυγχρονισμός του πλαισίου λειτουργίας της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς», αποτελείται από τέσσερα (4) Κεφάλαια και περιλαμβάνει τροποποιήσεις των ρυθμίσεων που αφορούν τις αρμοδιότητες της Επιτροπής και του Δ.Σ., στο πλαίσιο λειτουργίας της εν λόγω Αρχής κατά την άσκηση των εποπτικών και ελεγκτικών καθηκόντων της. Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 1-2) καθορίζεται ο σκοπός (άρθρο 1) και το αντικείμενο (άρθρο 2) του παρόντος. Στο Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 3-6) περιλαμβάνονται τροποποιήσεις διατάξεων του ν. 1969/1991 ως προς τις αρμοδιότητες της Επιτροπής επί παραβάσεων, και συγκεκριμένα ως προς το

2

νομικό πλαίσιο που διέπει την επιβολή κυρώσεων και πειθαρχικών ποινών (άρθρο 3), καθορίζονται ορισμένες αρμοδιότητες του Δ.Σ., μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η κατάρτιση Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας, Στρατηγικού Σχεδίου με τους στόχους, την αποστολή και τις αξίες της Αρχής, και η υποχρέωση διασφάλισης τήρησής του από τις οργανικές μονάδες και υπηρεσίες, Ετήσιου Επιχειρησιακού Σχεδίου, Ετήσιας έκθεσης Πεπραγμένων, ορίζεται το πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των ρυθμίσεων «διακυβέρνησης» (άρθρο 4), θεσπίζονται ρυθμίσεις για τη δημοσιοποίηση από την Επιτροπή των αποφάσεων επιβολής κυρώσεων ή μέτρων για παράβαση της νομοθεσίας περί κεφαλαιαγοράς, με υποχρέωση σχετικής προηγούμενης ενημέρωσης των προσώπων τα οποία αφορά η δημοσιοποίηση, καθώς και ρυθμίσεις για τη δημοσιοποίηση της διαδικασίας εξέλιξης τυχόν υποβληθείσας προσφυγής των ενδιαφερομένων κατά των ανωτέρω δυσμενών πράξεων (άρθρο 5), και προστίθενται διατάξεις για τον χρόνο και τις προϋποθέσεις παραγραφής της εξουσίας επιβολής διοικητικών κυρώσεων (άρθρο 6). Στο Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 7-10) περιλαμβάνονται τροποποιήσεις διατάξεων του ν. 2324/1995 για τον Οργανισμό και τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας της Επιτροπής και συγκεκριμένα, καθορίζεται η αρμοδιότητα κατάρτισης Οργανισμού, καθώς και τα προσόντα και η ειδικότερη διαδικασία πρόσληψης εξωτερικών συμβούλων (άρθρο 7), θεσπίζονται ρυθμίσεις για τη διάρθρωση των υπηρεσιών, όπως εξειδικεύονται στον Οργανισμό, καθώς και για τις αρμοδιότητές τους (άρθρο 8), συνιστάται Διεύθυνση Αξιολογήσεων της διαδικασίας επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις της νομοθεσίας περί κεφαλαιαγοράς και περί ανάκλησης άδειας λειτουργίας των εποπτευόμενων φορέων (άρθρο 9), και καθορίζεται η αρμοδιότητα κατάρτισης του Κανονισμού Εσωτερικής Λειτουργίας και το περιεχόμενό του (άρθρο 10). Το Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρα 11-12) περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις για την προθεσμία κατάρτισης του Οργανισμού, του Κανονισμού Εσωτερικής Λειτουργίας, του Στρατηγικού Σχεδίου και του Ετήσιου Επιχειρησιακού Σχεδίου (άρθρο 11), καθώς και για τη διαδικασία και το περιεχόμενό της ανάθεσης των ζητημάτων του έργου εκπόνησης των ανωτέρω κειμένων σε εξωτερικό σύμβουλο, προς ομαλή μετάβαση της Επιτροπής στους όρους του παρόντος (άρθρο 12).

Το Μέρος Β΄ (άρθρα 13-26) περιλαμβάνει ρυθμίσεις για την καταβολή συνεισφοράς εκ μέρους του Δημοσίου προς ευάλωτους οφειλέτες, προκειμένου να ανασταλεί η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης επί της κύριας κατοικίας τους ή εκποίησής της το πλαίσιο της πτώχευσης. Οι εν λόγω ρυθμίσεις αφορούν στο χρονικό διάστημα μέχρι τη μεταβίβαση της κατοικίας, σύμφωνα με το άρθρο 219 του ν. 4738/2020, στον «Φορέα Απόκτησης και Ε-

παναμίσθωσης», όπως ορίζεται στο άρθρο 218 του ίδιου νόμου: πρόκειται για την παραχώρηση από το Δημόσιο των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων του εν λόγω φορέα σε νομικό πρόσωπο του ιδιωτικού τομέα, βάσει σύμβασης παραχώρησης, με την οποία ο παραχωρησιούχος αναλαμβάνει την εκπλήρωση των σχετικών καθηκόντων και αρμοδιοτήτων. Στις ανωτέρω διατάξεις ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η επιλογή του παραχωρησιούχου γίνεται κατόπιν διαδικασίας πρόσκλησης για υποβολή προσφορών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Συναφώς, με τις ρυθμίσεις του άρθρου 225 (παρ. 1 και 2) του ίδιου νόμου, παρασχέθηκε εξουσιοδότηση προς τον Υπουργό Οικονομικών με απόφασή του, να ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, κάθε ειδικότερο ζήτημα εφαρμογής του νόμου ως προς τον εν λόγω φορέα, καθώς και τους ειδικούς όρους και τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία επιλογής του παραχωρησιούχου και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων και αρμοδιοτήτων του φορέα. Ειδικότερα, ορίζεται ο σκοπός και το πεδίο εφαρμογής των εν θέματι ρυθμίσεων (άρθρα 13-14), δίνονται ορισμοί για τις ανάγκες εφαρμογής του νόμου (άρθρο 15), καθορίζεται το πλαίσιο λειτουργίας ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την υποστήριξη της διεξαγωγής της υπό ρύθμιση διαδικασίας (άρθρο 16), εξειδικεύεται ο τρόπος και οι προϋποθέσεις υποβολής της αίτησης από τον ενδιαφερόμενο, το περιεχόμενο και οι συνέπειες από την κατάθεσή της (άρθρο 17), θεσπίζεται η διαδικασία έγκρισης ή απόρριψης της αίτησης και τα παραγόμενα αποτελέσματα από την εξέλιξη της υπόθεσης (άρθρο 18), ρυθμίζεται η διαδικασία καταβολής της συνεισφοράς του Δημοσίου (άρθρο 19), ο τρόπος προσδιορισμού του ύψους της πληρωτέας δόσης (άρθρο 20), οι παρεπόμενες υποχρεώσεις του οφειλέτη και οι συνέπειες της μη τήρησής τους από αυτόν (άρθρο 21), οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες διακόπτεται η καταβολή της εν λόγω συνεισφοράς (άρθρο 22) και η διαδικασία αναζήτησης ποσών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων (άρθρο 23), ορίζεται ως υποχρεωτική, για το Δημόσιο (συμπεριλαμβανομένης της φορολογικής διοίκησης και των φορέων κοινωνικής ασφάλισης) και για τους χρηματοδοτικούς φορείς, η παροχή (καταχώριση) στην ηλεκτρονική πλατφόρμα στοιχείων από τα οποία προκύπτει η επιλεξιμότητα του ενδιαφερόμενου οφειλέτη (άρθρο 24), ρυθμίζεται η δυνατότητα διαβίβασης στοιχείων συνδεδεμένων με την επιλεξιμότητα του οφειλέτη σε ελεγκτικούς φορείς του δημοσίου τομέα, τόσο κατά τη διάρκεια καταβολής της συνεισφοράς του Δημοσίου όσο και κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης τήρησης των υποχρεώσεων του οφειλέτη, με σκοπό τη διεξαγωγή ελέγχων τήρησης των προϋποθέσεων και υποχρεώσεων στο πλαίσιο εφαρμογής του παρόντος (άρθρο 25), και θεσπίζονται εξουσιοδοτικές διατάξεις για την εφαρμογή ρυθμίσεων του Μέρους Β΄ του νομοσχεδίου (άρθρο 26).

4

Το Μέρος Γ΄ (άρθρα 27-39), υπό τον τίτλο «Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία των Οδηγιών (ΕΕ) 2020/1151 και (ΕΕ) 2021/1159», διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 27-33) τροποποιούνται τα άρθρα 82, 83, 87, 89, 90, 92 και προστίθεται άρθρο 93Γ στον Εθνικό Τελωνειακό Κώδικα (που κυρώθηκε με τον ν. 2960/2001) ως προς ζητήματα που αφορούν τον Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης στα αλκοολούχα ποτά, προς ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2020/1151. Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 34-36) τροποποιούνται τα άρθρα 4, 7 και 11 του ν. 2969/2001 («Αιθυλική αλκοόλη και αλκοολούχα προϊόντα») ως προς ζητήματα που αφορούν τους όρους και τις προϋποθέσεις παραγωγής αλκοολούχων ποτών από «διήμερους μικρούς αποσταγματοποιούς», και τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε βάρος τους. Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ (άρθρο 37) ενσωματώνεται στον Κώδικα ΦΠΑ (που κυρώθηκε με τον ν. 2859/2000) η Οδηγία 2021/1159 και θεσπίζεται προσωρινή απαλλαγή από τον ΦΠΑ για τις εισαγωγές και παραδόσεις αγαθών, καθώς και την παροχή υπηρεσιών, προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή προς οργανισμό ή φορέα που έχει συσταθεί βάσει του δικαίου της Ε.Ε., με σκοπό την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19. Με το Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρα 38-39) τίθενται οι μεταβατικές και ορίζονται οι καταργούμενες διατάξεις του Μέρους Γ΄ του νομοσχεδίου.

Το Μέρος Δ΄, το οποίο περιλαμβάνει τροποποιήσεις της νομοθεσίας περί Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.), καθώς και λοιπές φορολογικές και τελωνειακές ρυθμίσεις, διαρθρώνεται σε δύο κεφάλαια. Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 40-49) τροποποιούνται τα άρθρα 1 έως 8 του ν. 4223/2013 και προσδιορίζεται νέος τρόπος υπολογισμού του ΕΝ.Φ.Ι.Α. φυσικών προσώπων (άρθρο 40), ορίζεται πότε καθίσταται υποκείμενο του φόρου αυτού ο μετά από αποποιήσεις κληρονόμος (άρθρο 41), παρατείνονται και για το έτος 2022 όλες οι απαλλαγές της παραγράφου 7 του άρθρου 3 του ν. 4223/2013 (άρθρο 42), τροποποιούνται οι συντελεστές του κύριου φόρου, επιβάλλεται φόρος ανά εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου, καθώς και προσαύξηση από 5% έως 20% του συνολικού φόρου που βαρύνει τα φυσικά πρόσωπα αναλόγως της συνολικής αξίας της ακίνητης περιουσίας τους (άρθρο 43), καταργείται ο συμπληρωματικός φόρος των φυσικών προσώπων (άρθρο 44), ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τον προσδιορισμό του φόρου που αναλογεί σε ακίνητα που εντάσσονται στο αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού αξίας ακινήτων μετά την απόκτησή τους από τον φορολογούμενο (άρθρα 45 και 49), ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη χορήγηση εκπτώσεων (άρθρο 46) και την καταβολή του ΕΝ.Φ.Ι.Α. (άρθρο 47), και τροποποιείται η προθεσμία υποβολής της δήλωσης στοιχείων ακινήτων (άρθρο 48). Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 50-61) παρέχε-

ται για το έτος 2022 δυνατότητα επιστροφής του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης που επιβάλλεται στο πετρέλαιο εσωτερικής καύσης (diesel) κινητήρων, εφόσον αυτό χρησιμοποιείται αποκλειστικά στη γεωργία (άρθρο 50), τα λιπάσματα υπάγονται στον υπερμειωμένο (6%) συντελεστή ΦΠΑ (άρθρο 51), παρατείνεται η προθεσμία υποβολής αίτησης υπαγωγής στο καθεστώς αναστολής του ΦΠΑ που επιβάλλεται στην πώληση νέων οικοδομών (άρθρο 52), τροποποιείται το άρθρο 5Γ του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013) που αφορά τον τρόπο φορολόγησης φυσικών προσώπων τα οποία μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα (άρθρο 53), θεσπίζεται απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος για το Κοινό Κεφάλαιο των φορέων Γενικής Κυβέρνησης (του άρθρου 15 παρ. 11 του ν. 2469/1997) και τις προσόδους που αυτό διανέμει (άρθρο 54), καθώς και για τις επιχορηγήσεις του Υπουργείου Οικονομικών με αποκλειστικό σκοπό την ικανοποίηση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους (άρθρο 55), τροποποιείται το άρθρο 49 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ως προς ζητήματα έκπτωσης του υπερβαίνοντος κόστους δανεισμού για φορολογουμένους που ανήκουν σε ενοποιημένο όμιλο (άρθρο 56), τροποποιούνται οι διατάξεις που αφορούν την απαλλαγή από τον φόρο κληρονομιών των καταθέσεων σε κοινούς λογαριασμούς καθώς και των κοινών λογαριασμών λοιπών χρηματοπιστωτικών μέσων (άρθρο 57), ρυθμίζονται ζητήματα καταβολής του φόρου επί των εισοδημάτων του φορολογικού έτους 2021 (άρθρο 58), θεσπίζονται διατάξεις για τη βεβαίωση και είσπραξη του ελλείμματος της Οικειοθελούς Παροχής του άρθρου 7ου του Συνοποσχετικού του Ελληνικού Δημοσίου με τη Ναυτιλιακή Κοινότητα, το οποίο κυρώθηκε με το άρθρο 56 του ν. 4607/2019 (άρθρο 59), αναστέλλεται μέχρι και την 31η.12.2025 η φορολόγηση δωρεών προς την «Εταιρεία Ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου Thess-INTEC A.E.» (άρθρο 60), και διευρύνεται ο σκοπός των «εταιρειών ειδικού σκοπού διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας» του άρθρου 71Η του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος καθώς και το εύρος των υπηρεσιών που αυτές μπορούν να παρέχουν (άρθρο 61).

Το Μέρος Ε΄ (άρθρα 62-67) περιλαμβάνει λοιπές διατάξεις. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι δεν απαιτείται η υποβολή ισόποσης ή άλλης εγγύησης από το Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ. για τις δραστηριότητες που αναλαμβάνει στο πλαίσιο του άρθρου 5B του ν. 3986/2011 (άρθρο 62), τροποποιούνται ρυθμίσεις του άρθρου 5 παρ. 2 του ν. 1667/1986 για την εξ αποστάσεως διενέργεια συνελεύσεων των μελών των αστικών συνεταιρισμών (άρθρο 63), ρυθμίζονται ζητήματα αμοιβών των λειτουργών του ΝΣΚ που διορίζονται διαιτητές ή επιδιαιτητές (άρθρο 64), θεσπίζονται ρυθμίσεις για την παραχώρηση της χρήσης αιγιαλού και παραλίας κατά το έτος 2022 (άρθρο 65), παρατείνεται η προθεσμία υπο-

6

βολής αίτησης προς αδειοδότηση παραχώρησης της χρήσης υφιστάμενων πριν από την 28η.7.2011 κατασκευών άνευ αδείας ή καθ' υπέρβαση αυτής (άρθρο 66), και ορίζονται οι καταργούμενες διατάξεις του Μέρους Ε' (άρθρο 67).

Τέλος, με τις διατάξεις του Μέρους ΣΤ' (άρθρο 68) ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 3

Με το παρόν αντικαθίσταται η περίπτωση ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 78 του ν. 1969/1991. Στο δεύτερο εδάφιο της νέας περίπτωσης ε' ορίζονται τα εξής για τις αρμοδιότητες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς: «Μπορεί, επίσης, να απευθύνει συστάσεις στα εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα, ενώ δύναται να μην επιβάλλει κυρώσεις για παραβάσεις τυπικού ή διαδικαστικού χαρακτήρα, αν διαπιστώνει ότι το υπόχρεο πρόσωπο έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα συμμόρφωσης, ώστε να άρει την παράβαση». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για λόγους σαφήνειας, η φράση «ώστε να άρει» να αντικατασταθεί από τη φράση «και ήρε», αφού διαγραφεί το κόμμα (,) που προηγείται.

2. Επί του άρθρου 6

Με το παρόν προστίθενται νέο άρθρο 78B στον ν. 1969/1991, το οποίο αφορά τον χρόνο και τις προϋποθέσεις παραγραφής της εξουσίας της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς να επιβάλλει κυρώσεις. Ειδικότερα, στις παραγράφους 2-3 ορίζονται τα εξής: «2. Η παραγραφή που ισχύει για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων αρχίζει από την ημέρα διάπραξης της παράβασης. Αν μια παράβαση είναι διαρκής ή έχει διαπραχθεί κατ' εξακολούθηση, η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα παύσης της παράβασης. 3. Η παραγραφή που ισχύει για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων διακόπτεται από κάθε πράξη της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών [(E.A.K.A.A.), European Securities and Markets Authority (ESMA)], ή άλλης αρμόδιας ενωσιακής ή εθνικής αρχής, η οποία φέρει βέβαιη χρονολογία και αφορά στη διερεύνηση ή σε διαδικασίες κατά της συγκεκριμένης παράβασης. Στις πράξεις που συνεπάγονται τη διακοπή της παραγραφής συγκαταλέγονται ιδίως: α) οι γραπτές αιτήσεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ή άλλης αρμόδιας, κατά τα ανωτέρω, αρχής για την παροχή πληροφοριών, β) η εντολή ελέγχου που χορηγεί η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς σε υπάλληλό της και της οποίας η χρονολογία βεβαιώνεται με σταθερό μέσο, γ) οι πράξεις άσκησης εξουσιών ελέγχου, δ) η υποβολή εισήγησης ελέγχου στη Δι-

εύθυνση Αξιολογήσεων, ε) η υποβολή εισήγησης από τη Διεύθυνση Αξιολογήσεων στο Διοικητικό Συμβούλιο. Στις περιπτώσεις πράξεων, η ισχύς των οποίων εξαρτάται από την κοινοποίησή τους, η διακοπή της παραγραφής ισχύει από την ημερομηνία κοινοποίησής τους».

Από το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 (έναρξη παραγραφής από τη διάπραξη της παράβασης), σε συνδυασμό με το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 (αναφορά σε «κάθε πράξη» των εποπτικών Αρχών ή σε «διαδικασίες» με αντικείμενο τη διερεύνηση συγκεκριμένης παράβασης, με ενδεικτική απαρίθμηση πράξεων που συνεπάγονται διακοπή της παραγραφής), προκύπτει ότι ορισμένες από τις εποπτικές πράξεις ενδέχεται να μην έχουν περιέλθει σε γνώση του υπό έρευνα διοικουμένου (π.χ., εντολή ελέγχου ή υποβολή εισήγησης ελέγχου εντός της Αρχής), χωρίς αυτό να τις καθιστά ανίσχυρες, ώστε να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τελευταίου εδαφίου και να μην συνδέονται με την έναρξη της παραγραφής. Υπό αυτή την έννοια, οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 και των πρώτου και δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 3 του παρόντος θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να δημιουργήσουν προβληματισμό, ως προς το εάν είναι σύμφωνες με τις αρχές της φανεράς δράσης της διοίκησης, καθώς και της ασφάλειας δικαίου και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, που απορρέουν από την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή του κράτους δικαίου. Σημειώνεται ότι επί ζητημάτων που αφορούν την παραγραφή αξιώσεων της φορολογικής αρχής (i) και των φορέων κοινωνικής ασφάλισης (ii), έχουν κριθεί, από το ΣτΕ, τα παρακάτω:

[i] «(...) από την αρχή της φανεράς δράσης της Διοίκησης, η οποία συνάγεται από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 1, 2 και 3, 66 παρ. 1, 93 παρ. 2 του Συντάγματος (ΣτΕ Ολομ. 3319/2010, πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 2386/1970, 2638/1973, ΣτΕ 7μ. 1361/2013, 2310/2014, ΣτΕ 1940/1983, 1599, 1732/2017 κ.ά.), απορρέει ο κανόνας ότι δυσμενής ατομική διοικητική πράξη που κατά νόμο δεν δημοσιεύεται, δεν επιφέρει τα έννομα αποτελέσματά της έναντι εκείνου τον οποίο αφορά, παρά μόνον από την κοινοποίησή της προς αυτόν, ή τουλάχιστον από τη γνώση του, δίχως η κοινοποίηση να καθίσταται συστατικό στοιχείο της πράξης (ΣτΕ Ολομ. 602/2003). Περαιτέρω, η αρχή της ασφάλειας δικαίου, η οποία απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου και ιδίως από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 25 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος, ειδικότερη εκδήλωση της οποίας αποτελούν η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου (...) πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα, όταν πρόκειται για διατάξεις που μπορούν να έχουν σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις στους ενδιαφερόμενους (...). Η ως άνω θεμελιώδης αρχή επιτάσσει η κατάσταση του διοικουμένου, όσον αφορά την εκ

μέρους του τήρηση των κανόνων της σχετικής με τις ανωτέρω επιβαρύνσεις νομοθεσίας, να μην μπορεί να τίθεται επ' αόριστον εν αμφιβόλω, εξυπηρετεί δε σκοπούς δημοσίου συμφέροντος. Συγκεκριμένα (...) εξυπηρετεί την αποφυγή έκθεσης των διοικουμένων σε μακρά περίοδο ανασφάλειας δικαίου που, μεταξύ άλλων, αποτελεί παράγοντα αποτρεπτικό για τον προγραμματισμό και την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων με ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις για την ανάπτυξη και, γενικότερα, την εθνική οικονομία ιδιαίτερα μάλιστα σε περιόδους οικονομικής κρίσης, καθώς και την αποφυγή έκθεσής τους στον κίνδυνο να μην είναι πλέον σε θέση, μετά την παρέλευση μακρού χρόνου από το γεγονός που γεννά τη σχετική (...) υποχρέωση (...) να αμυνθούν προσηκόντως έναντι σχετικού ελέγχου και της καταλογιστικής πράξης που υιοθετεί τα πορίσματά του και στηρίζεται σε αυτόν και να αντιμετωπίσουν τις προκύπτουσες από τον έλεγχο και την πράξη οικονομικές υποχρεώσεις (...). Παράλληλα, εξυπηρετεί την αποφυγή έκθεσης του Δημοσίου στον κίνδυνο αδυναμίας είσπραξης τυχόν βεβαιουμένων φόρων ή/και σχετικών κυρώσεων λόγω της τυχόν στο μεταξύ επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης των διοικουμένων και της εκ μέρους τους απώλειας του περιουσιακού οφέλους από τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 1738/2017, 691/2019). Συνακόλουθα και προκειμένου οι ρυθμίσεις περί (της διάρκειας, της έναρξης και λήξης, των περιπτώσεων διακοπής και αναστολής) της παραγραφής, ήτοι το πλέγμα των κανόνων που συνθέτουν συνολικά το ρυθμιστικό πλαίσιο της παραγραφής (πρβλ. ΔΕΕ, απόφαση της 28ης Μαρτίου 2019, C-637/17, σκ. 45, 47, 48), να εκπληρώνουν τις απαιτήσεις των ως άνω αρχών της φανεράς δράσης της Διοίκησης και της ασφάλειας δικαίου, πρέπει να εξαρτούν τη διακοπή (και άρα την τήρηση) της προθεσμίας παραγραφής από γεγονός γνωστό στον διοικούμενο, τέτοιο, δε, δεν συνιστά μόνη η έκδοση της καταλογιστικής πράξης (...).» [ΣτΕ Ολομ. 617/2021, σκ. 6 και ΣτΕ Ολομ. 1738/2017].

(ii): « (...) η αρχή της ασφάλειας του δικαίου, η οποία απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου και θεμελιώνεται ιδίως στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 25 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος και ειδικότερη εκδήλωση της οποίας αποτελεί η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, επιβάλλει σαφήνεια και προβλέψιμη εφαρμογή των εκάστοτε θεσπιζόμενων κανονιστικών ρυθμίσεων. Η ως άνω θεμελιώδης αρχή της ασφάλειας δικαίου πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα, όταν πρόκειται για διατάξεις που δύνανται να επιφέρουν σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις στους διοικούμενους, (...), απαιτεί δε, ειδικότερα, η κατάσταση του διοικουμένου, όσον αφορά τον έλεγχο της εκ μέρους του τήρησης των κανόνων της οικείας νομοθεσίας, να μην μπορεί να τίθεται επ' αόριστον εν αμφιβόλω.

Συνεπώς, στην οικεία νομοθεσία (...) απαιτείται η πρόβλεψη προθεσμίας παραγραφής, η οποία για τη διασφάλιση της λειτουργίας της ως άνω αρχής πρέπει να ορίζεται εκ των προτέρων, η διάρκειά της να είναι προβλέψιμη από το διοικούμενο, μετά δε τη λήξη της να μην είναι πλέον δυνατή η επιβολή σε βάρος του διοικουμένου ούτε της σχετικής οικονομικής επιβάρυνσης ούτε οιασδήποτε σχετικής κύρωσης (πρβ. Σ.τ.Ε. 1738/2017 Ολομ. σκ. 5, 2649/2017 Ολομ. σκ. 33, βλ. και Δ.Ε.Ε. αποφάσεις της 2.2.2011 για τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-201/2010 και C-2002, Ze Fu Fleischhandel και Vion Trading κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas, σκ. 32, Ε.Δ.Δ.Α. απόφαση της 9.1.2013, Volkon κατά Ουκρανίας, αρ. προσφ. 21722/2011 σκ. 137 και 139)» [ΣτΕ Ολομ. 1833/2021, σκ. 4].

3. Επί του άρθρου 9

Με το παρόν προστίθεται στον ν. 2324/1995 άρθρο 33Α. Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του νέου άρθρου ορίζονται τα ακόλουθα: «Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της εξεταζόμενης υπόθεσης, η Διεύθυνση Αξιολογήσεων δύναται να ζητά, σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας, από την αρμόδια διεύθυνση πρόσθετα στοιχεία ή πληροφορίες ή και περαιτέρω έλεγχο της υπόθεσης, κατόπιν ειδικής αιτιολογίας». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για λόγους σαφήνειας, η διάταξη να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της εξεταζόμενης υπόθεσης, η Διεύθυνση Αξιολογήσεων δύναται να ζητά, με ειδική αιτιολογία, σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας, από την αρμόδια διεύθυνση πρόσθετα στοιχεία ή πληροφορίες ή και περαιτέρω έλεγχο της υπόθεσης».

4. Επί του άρθρου 17

Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 ορίζονται τα εξής: «Σε περίπτωση που η κύρια κατοικία ανήκει στον ευάλωτο οφειλέτη μόνο ως προς ιδανικό μερίδιο ή αν ο ευάλωτος είναι ψιλός κύριος ή επικαρπωτής, η υποβολή της αίτησης του παρόντος προϋποθέτει τη σύμπραξη όλων των συνιδιοκτητών, συμπεριλαμβανομένων των ψιλών κυρίων και επικαρπωτών». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για λόγους σαφήνειας, να εξειδικευθεί ο τρόπος με τον οποίο θα αποδεικνύεται η σύμπραξη, για την οποία γίνεται λόγος στην ανωτέρω ρύθμιση, καθώς η περίπτωση αυτή δεν περιλαμβάνεται στις εξουσιοδοτικές διατάξεις του άρθρου 26 του νομοσχεδίου, ώστε να ρυθμισθεί το ζήτημα με υπουργική απόφαση.

5. Επί του άρθρου 18

Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 ορίζονται τα εξής: «Με την οριστική υποβολή της αίτησης, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 17, αυτή διαβιβάζεται στον επισπεύδοντα πιστωτή (...)». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένη, για λόγους μεγαλύτερης σαφήνειας, η αναδιατύπωση της διάταξης, ως εξής: «Με την οριστική υποβολή της, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 17, η αίτηση διαβιβάζεται στον επισπεύδοντα πιστωτή (...)».

Στην παράγραφο 3 ορίζονται τα εξής: «Από το χρονικό σημείο της παρ. 2, οφειλές προς χρηματοδοτικούς φορείς οι οποίοι λαμβάνουν τη δόση, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 19, παύουν να παράγουν λοιπά έξοδα». Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, αφενός μεν να αποσαφηνισθεί αν στα «λοιπά έξοδα» περιλαμβάνονται και οι τόκοι, αφετέρου δε, η διάταξη να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Από το χρονικό σημείο της παρ. 2, για οφειλές προς χρηματοδοτικούς φορείς οι οποίοι λαμβάνουν τη δόση, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 19, παύουν οποιοσδήποτε επιβαρύνσεις με έξοδα».

6. Επί του άρθρου 23

Στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2, στη φράση «τα σχετικά στοιχεία παραπέμπονται στον αρμόδιο εισαγγελέα», θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, η λέξη «παραπέμπονται» να αντικατασταθεί από τη λέξη «διαβιβάζονται».

7. Επί του άρθρου 39

Στη φράση «Όπου στην κείμενη νομοθεσία απαντάται ο όρος “μικροί αποσταγματοποιοί (διήμεροι)” (...)», ο τύπος «απαντάται» πρέπει αντικατασταθεί από τον τύπο «απαντά».

8. Επί του άρθρου 43

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, μεταξύ άλλων, προστίθενται νέες ενότητες Γ', Δ' και Ε' στο άρθρο 4 του ν. 4223/2013. Με την ενότητα Γ' επιβάλλεται στα φυσικά πρόσωπα, πέραν του κύριου φόρου των ενοτήτων Α' και Β', πρόσθετος φόρος υπολογιζόμενος αυτοτελώς επί της αξίας έκαστου ακινήτου, με κλιμακωτούς συντελεστές από 0,2% έως 1%, εφόσον, αφενός, η αξία του 100% της πλήρους κυριότητας του ακινήτου υπερβαίνει τις 400.000,00 ευρώ και, αφετέρου, η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας του φορολογουμένου υπερβαίνει τις 300.000,00 ευρώ. Ο εν λόγω φόρος,

κατ' ουσίαν, αντικαθιστά τον συμπληρωματικό φόρο φυσικών προσώπων του άρθρου 5 του ν. 4223/2013, που επιβάλλεται με κλιμακωτούς συντελεστές από 0,15% έως 1,15% επί της συνολικής φορολογητέας αξίας της ακίνητης περιουσίας του φορολογουμένου, ο οποίος και καταργείται.

Επισημαίνεται ότι, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι οι νέες ρυθμίσεις άγουν σε μικρότερη φορολογική επιβάρυνση για τους περισσότερους φορολογουμένους (βλ. σχετ. την Έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και την Ειδική Έκθεση του άρθρου 75 παρ. 3 του Συντάγματος που συνοδεύουν το νομοσχέδιο), η μείωση του φόρου είναι δυσανάλογη υπέρ των ιδιοκτητών πολλών ακινήτων μικρότερης αξίας, σε σχέση με τους ιδιοκτήτες λίγων ακινήτων μεγαλύτερης αξίας, υπό την έννοια ότι δύο φορολογούμενοι, των οποίων η ακίνητη περιουσία έχει την ίδια συνολική φορολογητέα αξία, καταλήγουν να πληρώσουν διαφορετικό ποσό φόρου της Ενότητας Γ', αναλόγως του αριθμού των ακινήτων που τους ανήκουν. Επί παραδείγματι, φορολογούμενος στον οποίο ανήκει η πλήρης κυριότητα ενός ακινήτου φορολογητέας αξίας 2.000.000,00 ευρώ, θα κληθεί να καταβάλει φόρο της Ενότητας Γ' ποσού 11.700,00 ευρώ, ενώ, άλλος στον οποίο ανήκει η πλήρης κυριότητα πέντε ακινήτων φορολογητέας αξίας του καθενός 400.000,00 ευρώ (και συνολικής φορολογητέας αξίας 2.000.000,00 ευρώ), δεν θα καταβάλει φόρο της Ενότητας Γ'. Η ως άνω διαφοροποίηση της φορολογικής επιβάρυνσης, αναλόγως του αριθμού των ακινήτων του φορολογουμένου, γεννά προβληματισμό ως προς τη συμβατότητά της με την αρχή της φοροδοτικής ικανότητας.

Περαιτέρω, με τη νέα ενότητα Ε' του άρθρου 4 του ν. 4223/2013 προβλέπεται προσαύξηση έως 20% του προκύπτοντος φόρου από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού, αναλόγως της συνολικής φορολογητέας αξίας της ακίνητης περιουσίας του φορολογουμένου, φυσικού προσώπου. Από τη διατύπωση της προτεινόμενης ρύθμισης δεν είναι απολύτως σαφές αν η προσαύξηση βάσει των συντελεστών 5%, 10%, 15% ή 20% θα είναι προοδευτική, δηλαδή ανά κλιμάκιο αξίας ακίνητης περιουσίας, ή αναλογική, βάσει και μόνο του συντελεστή προσαύξησης του κλιμακίου στο οποίο εμπίπτει η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας του φορολογουμένου.

9. Επί του άρθρου 45

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, διά της οποίας αντικαθίσταται η παράγραφος 3 του άρθρου 6 του ν. 4223/2013, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «Για κάθε περίπτωση τροποποιητικής δήλωσης, εφόσον από την εκκαθάριση της δήλωσης προκύπτει μείωση φόρου μεγαλύτερη των τριακοσίων (300) ευρώ, η

σύνθεση της νέας δήλωσης ΕΝ.Φ.Ι.Α. και η εκκαθάριση αυτής πραγματοποιούνται μετά από έλεγχο της Φορολογικής Διοίκησης». Εξ άλλου, με το άρθρο 34 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013) ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά την έκδοση πράξης διορθωτικής διοικητικού προσδιορισμού φόρου, σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης σχετικά με την οποία έχει εκδοθεί πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου. Η Φορολογική Διοίκηση υποχρεούται να εκδώσει πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μόνο εφόσον κάνει αποδεκτή την τροποποιητική δήλωση». Υπό το φως της ανωτέρω ρύθμισης του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, παρατηρείται ότι θα ήταν ορθότερο να αναδιατυπωθεί ως εξής η προτεινόμενη ρύθμιση: «Για κάθε περίπτωση τροποποιητικής δήλωσης, εφόσον από την εκκαθάριση της δήλωσης προκύπτει μείωση φόρου μεγαλύτερη των τριακοσίων (300) ευρώ, η σύνθεση της νέας δήλωσης ΕΝ.Φ.Ι.Α. και η έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου πραγματοποιούνται μετά από έλεγχο της Φορολογικής Διοίκησης».

10. Επί του άρθρου 50

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, με την οποία προστίθεται νέα παράγραφος 4B στο άρθρο 78 του, κυρωθέντος διά του ν. 2960/2001, Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα, ορίζεται ότι «Για το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης (DIESEL) κινητήρων, της περ. στ' της παρ. 1 του άρθρου 73 του παρόντος, που χρησιμοποιείται αποκλειστικά στη γεωργία καθορίζεται, από την 1η Ιανουαρίου 2022 έως και την 31η Δεκεμβρίου 2022, μηδενικός συντελεστής ειδικού φόρου κατανάλωσης ανά χιλιόλιτρο». Σημειώνεται, ενημερωτικά, ότι η ως άνω ρύθμιση βρίσκει έρεισμα στο άρθρο 8 παρ. 3 της Οδηγίας 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με την οποία, «τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν μηδενικό επίπεδο φορολογίας στα ενεργειακά προϊόντα και την ηλεκτρική ενέργεια που χρησιμοποιείται στη γεωργία, τις καλλιέργειες οπωροκηπευτικών, τις ιχθυοκαλλιέργειες και τη δασοκομία».

11. Επί του άρθρου 54

Με την προτεινόμενη ρύθμιση, διά της οποίας προστίθεται εδάφιο στο άρθρο 45 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 4172/2013), ορίζεται ότι «το Κοινό Κεφάλαιο της παρ. 11 του άρθρου 15 του ν. 2469/1997 (Α' 38) εξαιρείται του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων».

Συναφώς, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 11 του ν. 2469/1997, όπως ισχύει, το Κοινό Κεφάλαιο, το οποίο απαρτίζεται από τα ταμειακά διαθέσιμα των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης και βρίσκεται υπό τη διαχείριση της Τράπεζας της Ελλάδος, «δεν αποτελεί νομικό πρόσωπο αλλά ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επί μέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαίρετου στους συμμετέχοντες σε αυτό φορείς ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής τους. Οι φορείς που συμμετέχουν στο Κοινό Κεφάλαιο, εκπροσωπούνται δικαστικώς και εξωδίκως από την Τράπεζα της Ελλάδος ως προς τις έννομες σχέσεις από τη διαχείριση του Κοινού Κεφαλαίου και το δικαιώματά τους επί του ενεργητικού του». Συνεπώς, δεδομένου ότι το Κοινό Κεφάλαιο αποτελεί ομάδα περιουσίας, χωρίς νομική προσωπικότητα, δεν εμπίπτει στην έννοια των νομικών προσώπων. Περαιτέρω, δεν εμπίπτει ούτε στην έννοια των νομικών οντοτήτων, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, καθώς δεν συνιστά «μόρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο», και ούτε είναι «συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής ίδρυμα ή σωματείο ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφή προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρείας διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομίας ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, κοινωνίες αστικού δικαίου». Ως εκ τούτου, η προτεινόμενη ρύθμιση παρίσταται άνευ αντικειμένου.

Σε κάθε περίπτωση, εφόσον θεωρηθεί ότι το Κοινό Κεφάλαιο είναι υποκείμενο του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, και ότι απαιτείται ρητή διάταξη προκειμένου να εξαιρεθεί ή απαλλαγεί από τον εν λόγω φόρο, ενδεχομένως, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο η σχετική ρύθμιση να ενταχθεί στο άρθρο 47 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

12. Επί του άρθρου 55

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται νέο εδάφιο στο τέλος της περίπτωσης α' του άρθρου 46 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Παρατηρείται ότι θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο η νέα ρύθμιση να προστεθεί ως νέα περίπτωση ζ' στο ίδιο άρθρο 46 του ως άνω Κώδικα.

13. Επί του άρθρου 57

Με την προτεινόμενη ρύθμιση αντικαθίσταται η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 25 του, κυρωθέντος διά του ν. 2961/2001, Κώδικα Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από Τυχερά Παίγνια που αφορά την απαλλαγή από τον φόρο κληρονομιών των καταθέσεων σε κοινούς λογαριασμούς.

Ως προς τους κοινούς λογαριασμούς, το άρθρο 1 του ν. 5638/1932 («περί καταθέσεως εις κοινόν λογαριασμόν») ορίζει ότι «χρηματική κατάθεση παρά Τραπεζή εις ανοικτόν λογαριασμόν επ' ονόματι δύο ή πλειοτέρων από κοινού (compte joint, joint account) είναι εν τη εννοία του παρόντος νόμου η περιέχουσα τον όρον ότι του εκ ταύτης λογαριασμού δύναται να κάμνη χρήση εν όλω ή εν μέρει, άνευ συμπράξεως των λοιπών, είτε εις είτε τινές, και πάντες κατ' ιδίαν οι δικαιούχοι». Κατά το άρθρο 2 του ίδιου νόμου, «επί των καταθέσεων τούτων δύναται να τεθή προσθέτως ο όρος, ότι άμα τω θανάτω οιοιδήποτε των δικαιούχων, η κατάθεση και ο εκ ταύτης λογαριασμός περιέρχεται αυτοδικαίως εις τους λοιπούς επιζώντας μέχρι του τελευταίου τούτων. Εν τη περιπτώσει ταύτη η κατάθεση περιέρχεται εις αυτούς ελευθέρα παντός φόρου κληρονομιάς ή άλλου τέλους. Αντιθέτως, η απαλλαγή αύτη δεν επεκτείνεται επί των κληρονόμων του τελευταίου απομείνοντος δικαιούχου». Επίσης, με το άρθρο 3 ορίζεται ότι «διάθεση της καταθέσεως διά πράξεως είτε εν ζωή είτε αίτια θανάτου δεν επιτρέπεται, οι δε κληρονόμοι του τελευτήσαντος, είτε εξ αδιαθέτου, είτε και εκ διαθήκης, συμπεριλαμβανομένων και των αναγκαίων τοιούτων, ως και της απόρου χήρας, ουδέν δικαίωμα κέκτηνται επί της καταθέσεως».

Με τη νέα ρύθμιση ορίζεται ότι απαλλάσσεται του φόρου κληρονομιών «η χρηματική κατάθεση σε τράπεζα σε ευρώ ή σε ξένο νόμισμα στο όνομα δύο ή περισσοτέρων δικαιούχων από κοινού, καθώς και οι κοινοί λογαριασμοί λοιπών χρηματοπιστωτικών προϊόντων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, ανεξάρτητα από την κατοικία των συνδικαιούχων, μετά τον θάνατο οιοιουδήποτε εξ αυτών για όλους τους επιζώντες συνδικαιούχους, στους οποίους περιέρχεται αυτοδίκαια, και μέχρι τον τελευταίο από αυτούς. (...)».

Η ισχύουσα σήμερα ρύθμιση ορίζει ότι από τον φόρο κληρονομιών απαλλάσσεται «η χρηματική κατάθεση σε τράπεζα σε ανοικτό λογαριασμό στο όνομα δύο ή περισσοτέρων από κοινού (Compte Joint, Joint Account) κατά τις διατάξεις του ν. 5638/1932 (ΦΕΚ 307 Α'), στην οποία έχει τεθεί ο πρόσθετος όρος ότι με το[ν] θάνατο οιοιουδήποτε δικαιούχου η κατάθεση και ο λογαριασμός αυτής περιέρχεται αυτοδίκαια στους λοιπούς επιζώντες μέχρι τον

τελευταίο από αυτούς. Η απαλλαγή αυτή ισχύει και σε κοινούς λογαριασμούς με προθεσμία ή ταμειυτηρίου με προειδοποίηση και σε κοινούς λογαριασμούς σε συνάλλαγμα ή σε συνάλλαγμα και δραχμές με προθεσμία ή ταμειυτηρίου με προειδοποίηση μόνιμων κατοίκων της αλλοδαπής ή αυτών με συνδικαιούχους μόνιμους κατοίκους της ημεδαπής. Αντίθετα η απαλλαγή αυτή δεν επεκτείνεται στους κληρονόμους του τελευταίου απομείναντος δικαιούχου. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται ανάλογα και σε μερίδα αμοιβαίου κεφαλαίου». Πέραν αυτού, με το άρθρο 13 παρ. 6 του ν. 4569/2018 ορίζεται ότι «για τις κινητές αξίες, που τηρούνται σε κεντρικό αποθετήριο τίτλων ή μέσω διαμεσολαβητή, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 5, μπορεί, ύστερα από σχετική συμφωνία με τους πελάτες, να εφαρμόζεται αναλογικά ο ν. 5638/1932 (Α' 307)».

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, επισημαίνεται ότι η ισχύουσα απαλλακτική διάταξη (η οποία έχει έρεισμα στο προαναφερθέν άρθρο 3 του ν. 5638/1932), ερμηνευόμενη υπό το φως της ελευθερίας κίνησης των κεφαλαίων (άρθρο 63 ΣυνθΛΕΕ), άγει στα ίδια αποτελέσματα με τη νέα διάταξη, δηλαδή στην εφαρμογή της απαλλαγής και επί κοινών λογαριασμών σε πιστωτικά ιδρύματα της αλλοδαπής (βλ. ΔΕφΑθ 59/2020). Εξ άλλου, απαλλαγή από τον φόρο κληρονομιών ως προς τα λοιπά χρηματοπιστωτικά προϊόντα (ορθότερα: χρηματοπιστωτικά μέσα, κατά την ορολογία του ν. 4514/2018 και της Οδηγίας 2014/65/ΕΕ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων) που τηρούνται σε κοινούς λογαριασμούς συνάγεται και από την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 13 παρ. 6 του ν. 4569/2018 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του ν. 5638/1932. Περαιτέρω, η νέα ρύθμιση δεν φαίνεται να διαφοροποιείται από την ισχύουσα σήμερα ούτε ως προς την προϋπόθεση στους εν λόγω κοινούς λογαριασμούς να έχει τεθεί και ο όρος ότι, με τον θάνατο οποιουδήποτε δικαιούχου, η κατάθεση και ο λογαριασμός της περιέρχεται αυτοδίκαια στους λοιπούς επιζώντες μέχρι τον τελευταίο από αυτούς, καθώς και αυτή θέτει ως προϋπόθεση εφαρμογής της να αποδεικνύεται ότι η κατάθεση ή τα λοιπά χρηματοπιστωτικά προϊόντα περιέρχονται αυτοδίκαια στους επιζώντες συνδικαιούχους του (καταθετικού ή επενδυτικού) λογαριασμού, χωρίς, δηλαδή, να αποτελούν μέρος της κληρονομιάς περιουσίας του θανόντος δικαιούχου (βλ. άρθρο 3 του ν. 5638/1932). Συμπερασματικά, η προτεινόμενη ανάδιατύπωση της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 25 του Κώδικα Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από Τυχρά Παιγνια δεν φαίνεται να επιφέρει μεταβολή στο ουσιαστικό περιεχόμενό της.

Περαιτέρω ορίζεται ότι, εφεξής, η απαλλαγή «δεν ισχύει για χρηματικές καταθέσεις και λογαριασμούς που τηρούνται σε μη συνεργάσιμα στον φορολογικό τομέα κράτη και σε κράτη που δεν έχουν συνάψει και δεν εφαρμόζουν με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής στον φορολογικό τομέα ή δεν έχουν υπογράψει και δεν εφαρμόζουν με την Ελλάδα την Πολυμερή Συμφωνία Αρμόδιων Αρχών για την Αυτόματη Ανταλλαγή Πληροφοριών Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών που έχει κυρωθεί με τον ν. 4428/2016 (Α΄ 190)». Σχετικώς, ερωτάται αν η αναφορά, όχι μόνο σε «μη συνεργάσιμα στον φορολογικό τομέα κράτη», αλλά και σε «κράτη που δεν έχουν συνάψει και δεν εφαρμόζουν με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής στον φορολογικό τομέα ή δεν έχουν υπογράψει και δεν εφαρμόζουν με την Ελλάδα την Πολυμερή Συμφωνία Αρμόδιων Αρχών για την Αυτόματη Ανταλλαγή Πληροφοριών Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών που έχει κυρωθεί με τον ν. 4428/2016», τίθεται εκ περισσού κατ' αναφορά προς το άρθρο 65 παρ. 3 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, σύμφωνα με το οποίο «μη συνεργάσιμα κράτη είναι εκείνα που δεν είναι κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κατάστασή τους, σχετικά με τη διαφάνεια και την ανταλλαγή των πληροφοριών σε φορολογικά θέματα, έχει εξεταστεί από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) και δεν έχει χαρακτηριστεί "ως σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη", και τα οποία:

α) δεν έχουν συνάψει και δεν εφαρμόζουν με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής στο φορολογικό τομέα ή δεν έχουν υπογράψει την Κοινή Σύμβαση Συμβουλίου της Ευρώπης-ΟΟΣΑ για αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα και

β) δεν έχουν δεσμευθεί για αυτόματη ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών με έναρξη το έτος 2018, το αργότερο».

14. Επί του άρθρου 61

Με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιείται η παράγραφος 2 του άρθρου 71Η του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος και ορίζεται ότι «αποκλειστικός σκοπός των εταιρειών ειδικού σκοπού διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας είναι η διοίκηση και διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων και επενδύσεων, που κατέχουν είτε άμεσα είτε έμμεσα, μέσω νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων, τα φυσικά πρόσωπα της παρ. 1 και τα μέλη των οικογενειών τους, καθώς και η διαχείριση των δαπανών, που πραγματοποιούνται από τα φυσικά πρόσωπα της παρ. 1 και τα μέλη των οικογενειών τους για την κάλυψη των αναγκών τους και του κόστους της εν γένει διαβίωσής τους και των φιλανθρωπικών και πολιτιστικών δράσεών τους. Στις εταιρείες ειδικού σκοπού διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας μπορούν να συμμετέχουν μέ-

λη της οικογένειας, καθώς και νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες στις οποίες συμμετέχουν κατά πλειοψηφία τα φυσικά πρόσωπα της παρ. 1 ή/και μέλη της οικογένειας αυτών».

Από τη διατύπωση της προτεινόμενης διάταξης δεν καθίσταται σαφές αν προϋπόθεση για τη συμμετοχή «μελών της οικογένειας» σε «εταιρεία ειδικού σκοπού διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας» και διαχείρισης από την εταιρεία αυτή των κατά τα ανωτέρω δαπανών τους, είναι τα πρόσωπα αυτά («μέλη της οικογένειας») να κατέχουν και περιουσιακά στοιχεία τα οποία διοικεί και διαχειρίζεται η εταιρεία ειδικού σκοπού ή/και να είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας.

Αθήνα, 22 Μαρτίου 2022

Οι Εισηγητές
Νικόλαος Παπαχρήστος
Επιστημονικός Συνεργάτης
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών